FINANSUTSKOTTETS BETÄNKANDE

Budget för landskapet Åland år 1994

1993-94 **nr 3**

Fr nr 3

FM nr 1-78

SAMMANFATTNING

Landskapsstyrelsens förslag

Landskapsstyrelsen föreslår att för landskapet Åland antas en budget för år 1994 uppgående till 863.642.000 mark.

Motionerna

I anslutning till budgeten har 78 finansmotioner inlämnats.

Utskottets förslag

Utskottet föreslår att budgeten godkänns med en minskning av totalutgifterna om 1.202.000 mark och att samtliga finansmotioner förkastas.

UTSKOTTETS SYNPUNKTER

Allmän motivering

Landskapets framtida inkomster

Inkomsterna i landskapets ekonomi består i huvudsak av anslag som tillförs landskapet av statsmedel. Det årliga anslaget bestäms vid en särskild avräkning. Avräkningsbeloppets storlek fastställs så att de i statsbokslutet för respektive år redovisade inkomsterna multipliceras med ett relationstal (0,45 %), den s.k. avräkningsgrunden. Härav följer att avräkningsbeloppets storlek följer inkomstutvecklingen i statsekonomin.

De medel som årligen tillkommer landskapet beräknas i huvudsak på den del av inkomsterna i statsbokslutet som utgörs av skatter och offentligrättsliga avgifter. Nya statslån beaktas däremot inte. Med hänsyn till den pågående depressionen med bl.a. åtföljande hög arbetslöshet i riket, kommer rikets skatteintäkter sannolikt inte att öka. Utskottet bedömer att detta för landskapets del kommer att medföra att avräkningsinkomsterna inte kan förväntas öka inom de närmaste åren.

Enligt självstyrelselagen för Åland (71/91) 18 § 5 punkten kan landskapsmyndigheterna uppbära avgifter för sina prestationer. Utskottet anser dock att de intäkter sagda avgifter genererar är så små till sina belopp att de inte påverkar landskapets inkomster i någon större utsträckning. Landskapet har också möjlighet att uppbära landskapsskatt, vilket

dock sannolikt inte aktualiseras på kort sikt av politiska skäl.

Besparingsåtgärder

Då inkomsterna inte i den närmaste framtiden sammantaget förefaller att öka, anser utskottet att en balansering av budgeten lämpligast nås genom besparingar. En förutsättning för trovärdiga besparingar på lång sikt är att inte enbart gallring av driftsutgifter vidtas över hela linjen, utan att landskapsstyrelsen gör en total genomgång, i enlighet med den fria budgeteringsrätten, av samtliga verksamheter i syfte att avgöra vilka som skall prioriteras och vilka som kunde omstruktureras eller utvecklas. Utskottet anser därtill att eventuella punktinsatser i form av enskilda besparingar i personalkostnaderna i första hand skall riktas så att de belastar de högavlönade.

Landskapsstyrelsen hävdar att den föreslagna lånenivån i syfte att balansera budgeten skulle vara tolerabel. Här hänvisas till det rådande konjunkturläget, de indirekta följderna i landskapets ekonomi av statens nettoupplåning och den låga avräkningsgrunden. Utskottet bedömer å sin sida att en kraftig nedskärning av de offentliga utgifterna måste göras självständigt i budgeten för att undvika att landskapet hamnar i en självförstärkande skuldspiral, som på lång sikt ordentligt kan försämra den offentliga sektorns livsbetingelser. Utskottet anser likaså att den befintliga avräkningsgrunden inte kan sägas vara "låg" och därmed motivera låneupptagning, utan jämförelsematerial och utredning över att det för närvarande skulle finnas förutsättningar att ändra avräkningsgrunden i stöd av 47 § självstyrelselagen.

För att inte på längre sikt hamna i en okontrollerad skuldfälla i en situation där inkomsterna inte ökar, anser utskottet att det är nödvändigt att de i budgetförslaget under finansieringsinkomster upptagna finansieringslånen minskas till 15 miljoner mark. Utskottet förutsätter att landskapsstyrelsen i början av budgetåret avlämnar ett förslag till tilläggsbudget till lagtinget i detta avseende innefattande även förslag till motsvarande besparingar. För att möjliggöra en mera långsiktig finanspolitik och klarlägga landskapets ekonomisk-politiska mål i ett längre perspektiv förutsätter utskottet likaså att landskapsstyrelsen i samband med presentationen av tilläggsbudgeten preciserar de tänkta budgetramarna för år 1995, i vilka det inte skall ingå några finansieringslån.

Ålands hälso- och sjukvård samt landskapsandelsreformen

Hälso- och sjukvården i landskapet har genom den s.k. ÅHS-reformen omformats så att de tre nuvarande hälso- och sjukvårdsorganisationerna slagits samman till en gemensam organisation. Den övergripande målsättningen med reformen har varit att skapa en bättre utgångspunkt för en kvalitetsmässig utveckling och förbättring av hälso- och sjukvården i landskapet. De indirekta administrativa och ekonomiska konsekvenserna av reformen beräknas medföra besparingar i form av rationaliseringsvinster, vilka kommer att synas

gradvis då samordningen utsträcks till allt flere funktioner och då verksamheten blivit inkörd.

Styrmedlet för verksamheten utgörs av budgeten. Budgetförslaget har kompletterats med en preliminär plan på det vis som landskapslagen om hälso- och sjukvården (60/93) 3 § 2 mom. förutsätter. Utskottet konstaterar att effekterna av reformen sannolikt kan utläsas tidigast i slutet av budgetåret. Utskottet avser därför att följa upp de första konsekvenserna av reformen då budgetförslaget för år 1995 tillställs lagtinget. Utskottet förutsätter dock att landskapsstyrelsen redan under budgetåret kontrollerar att den inriktning verksamheten får i initialskedet står i förenlighet med de målsättningar man ställt på lång sikt i samband med organisationsförändringen.

I samband med att utskottet har behandlat landskapsstyrelsens framställning till landskapslag om temporär delfinansiering av hälso- och sjukvården i landskapet (FR nr 14/1993-94, Fu bet.nr 2/1993-94), har utskottet noterat att kommunerna enligt lagförslaget kommer att erlägga ca 54 miljoner mark till landskapet för delfinansieringen av hälso- och sjukvården år 1994. I budgetförslaget anges dock det belopp som kommunerna skall delta i finansieringen av ÅHS till 56,5 miljoner mark. Utskottet förutsätter att landskapsstyrelsen i en tilläggsbudget för lagtinget föreslår hur sagda driftunderskott skall täckas.

Revideringen av landskapsandelssystemet för socialvården, undervisnings- och kulturverksamheten samt kommunernas allmänna landskapsandelssystem innebär, att kommunernas landskapsandelar för driftskostnaderna ändras så att dessa beräknas på kalkylmässiga grunder. Även planeringssystemet har ändrats så att den bindande styrningen av kommunernas och kommunalförbundens verksamhet huvudsakligen frångåtts. Målsättningen med reformen har varit att stärka den kommunala självstyrelsen, sporra ett ekonomiskt tänkande samt att erbjuda ett enkelt och smidigt system som skulle medföra mindre gransknings- och redovisningsarbete.

Utskottet har i samband med genomgången av lagstiftningen om kommunernas landskapsandelar konstaterat omfattningen av reformen och noterat att alla dess konsekvenser inte kan överblickas förrän det nya landskapsandelssystemet varit i tillämpning en tid. Utskottet kommer därför, i samband med att budgetförslaget för år 1995 tillställs lagtinget, att följa upp reformens verkningar under budgetåret. Utskottet understryker dock vikten av att landskapsstyrelsen redan under år 1994 följer med de gradvisa verkningarna av det nya systemet och vid behov i snabb ordning korrigerar eventuella brister.

Gymnasialstadieutbildningen

Under innevarande år har landskapsstyrelsen vidtagit åtgärder för att dels se över gällande förvaltningsrutiner i syfte att samordna, förenkla och delegera förvaltningsuppgifterna inom gymnasialstadiet samt dels börjat förbereda vidare riktlinjer för utbildningen.

Utskottet har erfarit att utbildningen på gymnasialstadiet i landskapet i någon mån kan anses mera kostnadskrävande per elev än motsvarande utbildning i riket. Orsakerna förefaller närmast att ligga i det att skolorna här har mindre undervisningsgrupper och att vissa utbildningslinjer har ett större antal undervisningstimmar per elev räknat än motsvarande skolor i riket. I sammanhanget måste dock beaktas att avskalade jämförelser är omöjliga att erhålla då samma utbildningar kan skilja sig även i övrigt vad avser t.ex. kursår och terminernas längd. Totalantalet elever hösten 1993 på gymnasialstadiet är 1238 av vilka 198 är utomåländska elever, medan 125 åländska elever för närvarande studerar i skolor i riket.

Utskottet ställer sig positivt till de rationaliseringsåtgärder landskapsstyrelsen hittills föreslagit i syfte att använda de personella och ekonomiska resurserna så rationellt och kostnadseffektivt som möjligt. För att utgifterna ytterligare skall fås att minska behöver landskapsstyrelsen dock överväga att granska gymnasialstadieutbildningen också ur ett strukturellt perspektiv. Utskottet förutsätter att en helhetsmässig granskning av utbildningen görs i samband med utvärderingen av projektet "Utbildning 2000" i syfte att på längre sikt utröna i vilken typ av undervisning landskapet kan hävda sig såväl kvalitativt som kostnadsmässigt. I väntan på sagda prioriteringsdiskussion finner utskottet det ändamålsenligt att planeringen av sjukskötarutbildningen och utbildningen för grundexamen inom social- och hälsovården vid Ålands yrkesskola jämte inrättandet av ett vårdinstitut framflyttas.

Detaljmotivering

INKOMSTER

14 Avd. 01. AVRÄKNINGS- OCH FINANSIERINGSINKOMSTER

14.01.06. Finansieringslån (+ 1.298.000)

För balansering av budgetförslaget har upptagits ett inkomstanslag om 29.941.000 mark. Till följd av att kommunerna inte beräknas delta till fullo i hälso- och sjukvården har underskottet härav av tekniska skäl upptagits under detta moment så att lånesumman ökat. Eftersom utgifterna under momenten 26.07.01 och 26.18.19 på utgiftssidan samtidigt minskat,

behövs dock endast en total ökning av anslaget om 1.298.000 mark för att budgeten skall balansera.

14.01.07 Kommunernas deltagande i hälso- och sjukvården (- 2.500.000)
Under momentet har upptagits en inkomst om 56.500.000 mark beräknat enligt 3,5 penni per skatteöre i beskattningen för år 1992. Senare gjorda kalkyler har dock visat att kommunerna kommer att delta i finansieringen av hälso- och sjukvården med 54.000.000 mark.

UTGIFTER

23 Ht 21. FRÄMJANDE AV BOSTADSPRODUKTION
23.21.83 Bostadslån (R)
Under momentet har upptagits anslag för beviljande av lån för byggande och förbättring av bostäder.

Utskottet har erfarit att behovet av nybyggnation kommer att vara begränsat en tid framöver även om en konjunkturuppgång skulle ske. Orsaken är att det för närvarande finns ett överutbud på bostadsfastigheter liksom på kontors- och affärslokaler. Den minskade efterfrågan har medfört prissänkningar som i sin tur påverkat värdet på säkerheterna för beviljade krediter. Däremot förefaller behovet av renoveringsarbeten utförda av mindre företag att ha hållits på en jämförelsevis hög nivå.

Utskottet har likaså informerats om att lånebehovet för byggande av nya och av befintliga bostäder, torde bli lika stort för 1994 som för innevarande år. För att situationen på bostadsmarknaden inte skall förvärras ytterligare, anser utskottet det viktigt att bostadsförbättrande åtgärder prioriteras vid beviljandet av lån ur landskapets medel.

Det andra stycket i momentet i landskapsstyrelsens framställning stryks såsom felaktigt.

26 Ht 07. ÅLANDS YRKESSKOLA
26.07.01. Avlöningar (F) (- 202.000)
Under momentet ingår bl.a. anslag för avlönande av en biträdande rektor fr.o.m. 1.3.1994. Denne skulle få till uppgift att planera sjukskötarutbildning och utbildning för grundexamen inom social- och hälsovården samt inrättandet av ett vårdinstitut från ingången av år 1995.

Utskottet har erfarit att ifrågavarande tjänst inte ännu formellt inrättats. Med hänsyn till att utskottet efterlyst en prioriteringsdiskussion av utbildningen på gymnasialstadiet är det ändamålsenligt att framflytta inrättandet av tjänsten i väntan på resultatet av genomgången. Minskningen hänför sig till det budgeterade anslaget till den del detta gäller tjänster med grundlön.

26 Ht 18. ÅLANDS KURSINSTITUT

26.18.19 Av landskapslagen om läroavtal föranledda utgifter (F) (- 1.000.000)
Ltm Olof Erlands m.fl. finansmotion nr 9/1993-94

Under momentet föreslås upptaget medel om 1.000.000 mark avseende kostnader för bl.a. läroavtalsutbildning. Utskottet noterar att arbetslagstiftningen, till vilket behörighetsområde läroavtal anses hänföra sig, enligt självstyrelselagens 27 § 21 punkten i dess helhet numera är överförd till rikets behörighet. I stöd av självstyrelselagens 71 § är landskapslagen om läroavtal (12/69) i sig tillämplig i landskapet tills den upphävs genom förordning. Förvaltningen beträffande läroavtal har däremot överförts till riksmyndigheterna vid den tidpunkt den nya självstyrelselagen trädde i kraft. Det oaktat har förvaltningen i landskapet fortsättningsvis och utan stöd av överenskommelseförordning handhafts av lärlingsnämnden som underlyder landskapsstyrelsen. Utskottet hänvisar även till kulturutskottets betänkande nr 1/1993-94, vilket har omfattats av lagtinget vad gäller frågan om lagstiftningsbehörigheten för läroavtal. Mot denna bakgrund finner utskottet det oriktigt att i budgetförslaget uppta medel för ändamål, vilka rätteligen borde bestridas med statsmedel.

Av ovannämnda orsaker utgår momentet.

I samband med genomgången av momentet har utskottet behandlat ltm Olof Erlands m.fl. finansmotion nr 9/1993-94, i vilken föreslås att beloppet under momentet utgår och att de budgeterade utgifterna i stället upptas som finansieringsinkomster. I avsaknad av överenskommelse-förordning mellan landskapet och riket på ifrågavarande rättsområde, anser utskottet att det inte i detta skede finns legala skäl att uppta medlen på budgetens inkomstsida, varför motionen har förkastats.

Utskottet förutsätter att landskapsstyrelsen omgående efter kontakter med berörda riksmyndigheter säkerställer läroavtalsutbildningen i landskapet på ändamålsenligt sätt.

27 Ht 05. SYSSELSÄTTNINGENS FRÄMJANDE

27.05.77 Investeringsutgifter för tryggande av sysselsättningen (F)

Under momentet föreslås ett anslag om 4 miljoner upptaget för att i första hand användas till deluppförande av ett jakt- och fiskemuseum i Eckerö. Den första etappen, under vilken basutrymmen för museét skulle uppföras, har kostnadsberäknats till ca 2 miljoner mark. Dessutom får anslaget användas för att påbörja byggnationen i det s.k. sjöfartskvarteret i Mariehamn samt för renoveringsprojekt och andra investeringar i syfte att trygga sysselsättningen.

Utskottet har i samband med behandlingen av den första tilläggsbudgeten för år 1993 konstaterat att det ställer sig positivt till nämnda projekt under förutsättning att landskapsstyrelsen inte ikläder sig något huvudmannaskap för dessa samt att landskapsstyrelsen uttryckligen utsäger att det inte finns avsikt att delta i de framtida driftsutgifterna. Utskottet har uppmärksammat att i styrelsen för den stiftelse som är avsedd att övervaka jakt- och fiskemuséet invalts en landskapsrepresentant. Vidare har landskapet tillfört kapital till styrelsen. Utskottet anser att detta inte är förenligt med de principer som tidigare har uttalats avseende eventuellt framtida driftsansvar.

Beträffande byggandet av jakt- och fiskemuséet anser utskottet att ett uppförande i etapper kan fördyra projektet. Utskottet finner det därför ändamålsenligt att föreslå att en övergång till den andra byggetappen kunde ske omgående efter att den första avslutats, under förutsättning att de nu anslagna medlen förslår härtill.

28 Ht 04. SKÄRGÅRDSTRAFIKEN

I kapitelmotiveringen presenterar landskapsstyrelsen de åtgärder man ämnar vidta under budgetåret för att bibehålla en god servicenivå på färjtrafiken i skärgården. Genom ansvarsfördelning och delegering avser landskapsstyrelsen att inkorporera de ombordanställda i det operativa beslutsfattandet vad gäller fartygens drift och underhåll. Landskapsstyrelsen avser likaså att med befälet på de fartyg som drivs i landskapets regi överenskomma om resultatmål för driften.

Utskottet understöder landskapsstyrelsens förslag om att delegera ett resultatstyrt ansvar åt de personalgrupper som arbetar inom landskapets färjtrafik. Utskottet anser att det i syfte att uppnå kostnadsbesparingar och

trygga de nuvarande personalgruppernas anställning är ändamålsenligt att i första hand delegera resultatansvaret på ett sådant sätt att också personalen är delaktig i hushållningen av landskapsfärjorna. Utskottet förutsätter dock att landskapsstyrelsen noggrant följer med verkningarna av ansvarsfördelningen så att en bedömning av systemets ändamålsenlighet kan göras i god tid före ingången av år 1995.

För att lagtinget skall ges möjlighet att diskutera långsiktiga lösningar avseende skärgårdstrafiken förutsätter utskottet härutöver att landskapsstyrelsen tar fram ett underlagsmaterial, i vilket olika lösningar skissas upp med analys av de konsekvenser respektive lösning kan medföra.

ÄRENDETS BEHANDLING

Lagtinget har den 23 november 1993 inbegärt finansutskottets yttrande över framställningen.

I anslutning till framställningen har utskottet behandlat följande motioner:

Ltm Sune Eriksson m.fl.: Om upptagande av 200.000 mark (25.09.51) för stödjande av cancersjuka (FM nr 1/1993-94).

Vtm Gunnevi Nordman m.fl.: Om upptagande av 1.000.000 mark (26.29) för en magasinsbyggnad vid Bomarsunds fornminnesområde (FM nr 2/1993-94).

Vtm Gunnevi Nordman m.fl.: Om upptagande av 1.500.000 mark (28.02.77) för att återuppta vägbyggnadsarbetet Torsholma- Lilla Hummelholm (FM nr 3/1993-94).

Ltm Edgar Abrahamsson m.fl: Om upptagande av 1.500.000 mark (28.02.77) för utbyggnad av väg- och färjlinjen Sandö-Simskäla (FM nr 4/1993-94).

Ltm Sune Eriksson m.fl.: Om upptagande av 50.000 mark (27.30.21) för informations- och planeringsarbete för ett lokalt Agenda 21 handlingsprogram (FM nr 5/1993-94).

Ltm Folke Sjölund m.fl.: Om ändring av dispositionsplanen för anslaget för turismens främjande (27.25.40) för att finansiera en utredning om stödsatsningar för turistnäringen i skärgården. (FM nr 6/1993-94).

Ltm Olof Erland m.fl.: Om upptagande av 20.000.000 mark (nytt moment) för överföring till en pensionsfond (FM nr 7/1993-94).

Ltm Olof Erland m.fl.: Om upptagande av ett nytt inkomstanslag om 20.000.000 mark (avd.14) avseende extra anslag för pensioner (FM nr 8/1993-94).

Ltm Olof Erland m.fl.: Om upptagande av ett nytt inkomstanslag om 2.010.000 mark (avd.14) avseende statens utgifter för läroavtal som bestrids av landskapet. (FM nr 9/1993-94).

Ltm Ingvar Björling m.fl.: Om ändring av motiveringen under kapitlet Ålands polisdistrikt (23.08) (FM nr 10/1993-94).

Ltm Jan Liljehage m.fl.: Om att anslaget om 48.000 mark för övriga konsumtionsutgifter (22.08.29) för konsumentrådgivningen utgår (FM nr 11/1993-94).

Ltm Bengt Häger m.fl.: Om ändring av motiveringen för anslaget för kostnader för uppbörd av avgifter (23.07.24) (FM nr 12/1993-94).

Ltm Bengt Häger m.fl.: Om ändring av motiveringen under kapitlet Ålands polisdistrikt (23.08) (FM nr 13/1993-94).

Ltm Bert Häggblom m.fl.: Om minskning av anslaget för avlöningar (23.08.01) vid Ålands polisdistrikt med 1.000.000 mark (FM nr 14/1993-94).

Ltm Bert Häggblom m.fl.: Om minskning av anslaget för övriga konsumtionsutgifter (23.08.29) vid Ålands polisdistrikt med 200.000 mark (FM nr 15/1993-94).

Ltm Bert Häggblom m.fl.: Om minskning av anslaget för anskaffning av inventarier och utrustning (23.08.70) vid Ålands polisdistrikt med 150.000 mark. (FM nr 16/1993-94).

Ltm Bengt Häger m.fl.: Om ändring av motiveringen under kapitlet motorfordonsbyrån (23.09) (FM nr 17/1993-94).

Ltm Bert Häggblom m.fl.: Om upptagande av 750.000 mark (23.21.68) för räntestöd för överskuldsatta bostadsköpare (FM nr 18/1993-94).

Ltm Bert Häggblom m.fl.: Om minskning av anslaget för bostadslån (23.21.83) med 4.000.000 mark (FM nr 19/1993-94).

Ltm Bert Häggblom m.fl.: Om att anslaget om 1.700.000 mark för bidrag för byggande av brandövningsanläggning (23.25.31) utgår (FM nr 20/1993-94).

Ltm Bert Häggblom m.fl.: Om upptagande av 2.100.000 mark (23.40) för avgångsvederlag för anställda inom landskapet (FM nr 21/1993-94).

Ltm Jan Liljehage m.fl.: Om minskning av anslaget för datautveckling (24.03.22) med 300.000 mark (FM nr 22/1993-94).

Ltm Jan Liljehage m.fl.: Om minskning av anslaget för övriga konsumtionsutgifter (24.03.29) inom finansavdelningens förvaltningsområde med 400.000 mark (FM nr 23/1993-94).

Ltm Jan Liljehage m.fl.: Om att anslaget om 200.000 mark för anskaffning av inventarier (24.03.70) vid finansavdelningens förvaltningsområde utgår (FM nr 24/1993-94).

Ltm Jan Liljehage m.fl.: Om upptagande av 200.000 mark (25.09.51) för stödjande av cancersjuka (FM nr 25/1993-94).

Ltm Jan Liljehage m.fl.: Om minskning av anslaget för övriga konsumtionsutgifter (26.03.29) vid Ålands lyceum med 200.000 mark (FM nr 26/1993-94).

Ltm Jan Liljehage m.fl.: Om minskning av anslaget för anskaffning av inventarier (26.03.70) vid Ålands lyceum med 150.000 mark (FM 27/1993-94).

Ltm Jan Liljehage m.fl.: Om minskning av anslaget för anskaffning av inventarier och utrustning (26.04.70) vid Ålands sjöfartsläroverk med 100.000 mark (FM nr 28/1993-94).

Ltm Jan Liljehage m.fl.: Om minskning av anslaget för övriga konsumtionsutgifter (26.06.29) vid Ålands sjömansskola med 400.000 mark (FM nr 29/1993-94).

Ltm Jan Liljehage m.fl.: Om att anslaget om 60.000 mark för anskaffning av inventarier och maskiner (26.06.70) vid Ålands sjömansskola utgår (FM nr 30/1993-94).

Ltm Jan Liljehage m.fl.: Om minskning av anslaget för övriga konsumtionsutgifter (26.07.29) vid Ålands yrkesskola med 400.000 mark (FM nr 31/1993-94).

Ltm Jan Liljehage m.fl.: Om att anslaget om 280.000 mark för anskaffning av maskiner och inventarier (26.07.70) vid Ålands yrkesskola utgår (FM nr 32/1993-94).

Ltm Jan Liljehage m.fl.: Om minskning av anslaget för övriga konsumtionsutgifter (26.08.29) vid Ålands lantmannaskola med 100.000 mark (FM nr 33/1993-94).

Ltm Jan Liljehage m.fl.: Om minskning av anslaget för anskaffning av brandalarm till internatet vid Ålands lantmannaskola (26.08.74) med 80.000 mark (FM nr 34/1993-94).

Ltm Bert Häggblom m.fl.: Om minskning av anslaget för rörelseverksamhet (26.11.23) vid Ålands hotell- och restaurangskola med 220.000 mark (FM nr 35/1993-94).

Ltm Jan Liljehage m.fl.: Om minskning av anslaget för övriga konsumtionsutgifter (26.11.29) vid Ålands hotell- och restaurangskola med 300.000 mark (FM nr 36/1993-94).

Ltm Jan Liljehage m.fl.: Om minskning av anslaget för övriga konsumtionsutgiter (26.16.29) vid Ålands folkhögskola med 100.000 mark (FM nr 37/1993-94).

Ltm Jan Liljehage m.fl.: Om upptagande av 300.000 mark (26.27.52) för understöd till föreningar och organisationer för ungdomsarbete (FM nr 38/1993-94).

Ltm Bengt Häger m.fl.: Om minskning av anslaget för Ribackaprojektet i Kastelholm (26.29.74) med 500.000 mark (FM nr 39/1993-94).

Ltm Jan Liljehage m.fl.: Om minskning av anslaget för övriga konsumtionsutgifter (26.32.29) vid Ålands konstmuseum med 71.000 mark (FM nr 40/1993-94).

Ltm Bengt Häger m.fl.: Om minskning av anslaget för övriga konsumtionsutgifter (26.33.29) vid Kastelholms fornminnesområde med 100.000 mark (FM 41/1993-94).

Ltm Bengt Häger m.fl.: Om minskning av anslaget för resor (27.01.20) vid näringsavdelningens centralförvaltning med 100.000 mark (FM nr 42/1993-94).

Ltm Jan Liljehage m.fl: Om minskning av anslaget för övriga konsumtionsutgifter (27.01.29) vid näringsavdelningens centralförvaltning med 50.000 mark (FM nr 43/1993-94).

Ltm Bengt Häger m.fl.: Om upptagande av 100.000 mark (27.02.43) för landskapsunderstöd för utvecklande av näringsverksamheten (FM nr 44/1993-94).

Ltm Bengt Häger m.fl.: Om upptagande av 1.000.000 mark (27.02.46) för räntestöd för företagsinvesteringar (FM nr 45/1993-94).

Ltm Jan Liljehage m.fl.: Om att anslaget om 2.000.000 mark för näringsstöd och stödjande av småföretagarverksamhet (27.02.49) utgår (FM nr 46/1993-94).

Ltm Jan Liljehage m.fl.: Om minskning av anslaget för understöd för produkt- och teknologiutveckling (27.02.62) med 500.000 mark (FM nr 47/1993-94).

Ltm Jan Liljehage m.fl.: Om upptagande av 250.000 mark (27.02.84) för lån för exportfrämjande (FM nr 48/1993-94).

Ltm Jan Liljehage m.fl.: Om upptagande av 750.000 mark (27.02.85) för produktutvecklingslån (FM nr 49/1993-94).

Ltm Jan Liljehage m.fl.: Om upptagande av 1.500.000 mark (27.02.86) för sysselsättningspolitiska konjunkturlån (FM nr 50/1993-94).

Ltm Jan Liljehage m.fl.: Om upptagande av 1.000.000 mark (27.03.40) för understöd för försöksverksamhet i energihushållningssyfte (FM nr 51/1993-94).

Ltm Jan Liljehage m.fl.: Om upptagande av 1.000.000 mark (27.05.62) för praktikantpenning för orientering i arbetslivet (FM nr 52/1993-94).

Ltm Bengt Häger m.fl.: Om minskning av anslaget för avlöningskostnader för avbytarservice inom lantbruket (27.10.02) med 1.000.000 mark (FM nr 53/1993-94).

Ltm Bert Häggblom m.fl.: Om att anslaget om 200.000 mark för lån för torrläggningsarbeten (27.11.83) utgår (FM nr 54/1993-94).

Ltm Jan Liljehage m.fl.: Om minskning av anslaget för gårdsbruksån (27.11.85) med 2.500.000 mark (FM nr 55/1993-94).

Ltm Jan Liljehage m.fl.: Om minskning av anslaget för driftsutgifter (27.12.21) vid försöksverksamheten med 100.000 mark (FM nr 56/1993-94).

Ltm Bengt Häger m.fl.: Om minskning av anslaget för byggnadsverksamhet (27.12.74) vid försöksverksamheten med 200.000 mark (FM nr 57/1993-94).

Ltm Jan Liljehage m.fl.: Om minskning av anslaget för avlöningar-Svinavelsstationen (27.13.02) med 50.000 mark (FM nr 58/1993-94).

Ltm Jan Liljehage m.fl.: Om minskning av anslaget för svinavelsstationens drift

(27.13.25) med 100.000 mark (FM nr 59/1993-94).

Ltm Jan Liljehage m.fl.: Om minskning av anslaget för övriga konsumtionsutgifter (27.13.29) vid skollägenheten Jomala gård med 100.000 mark (FM nr 60/1993-94).

Ltm Jan Liljehage m.fl.: Om att anslaget om 200.000 mark för anskaffningar av arbetsmaskiner och transportredskap (27.13.70) vid skollägenheten Jomala gård utgår (FM nr 61/1993-94).

Ltm Jan Liljehage m.fl: Om att anslaget om 50.000 mark för anskaffningar-Svinavelsstationen (27.13.71) utgår (FM nr 62/1993-94).

Ltm Jan Liljehage m.fl.: Om minskning av anslaget för grundreparationer (27.14.74) med 150.000 mark (FM nr 63/1993-94).

Ltm Jan Liljehage m.fl.: Om minskning av anslaget för landskapsunderstöd för skogsförbättringsarbeten (27.15.41) med 350.000 mark (FM nr 64/1993-94).

Ltm Jan Liljehage m.fl.: Om att anslaget om 50.000 mark för anskaffningar av maskiner och redskap (27.15.70) utgår (FM nr 65/1993-94).

Ltm Bengt Häger m.fl.: Om minskning av anslaget för övriga konsumtionsutgifter (27.21.29) vid Guttorp fiskodlingsanstalt med 100.000 mark (FM nr 66/1993-94).

Ltm Jan Liljehage m.fl.: Om att anslaget om 90.000 mark för anskaffning av maskiner och inventarier (27.21.70) vid Guttorp fiskodlingsanstalt utgår (FM nr 67/1993-94).

Ltm Jan Liljehage m.fl.: Om minskning av anslaget för övriga konsumtionsutgifter (28.01.29) vid trafikavdelningens centralförvaltning med 200.000 mark (FM nr 68/1993-94).

Ltm Bengt Häger m.fl.: Om minskning av anslaget för drift och underhåll av allmänna vägnätet, hamnar och byggnader (28.02.18) med 3.200.000 mark (FM nr 69/1993-94).

Ltm Bengt Häger m.fl.: Om minskning av anslaget för vägbyggnads- och vägförbättringsarbeten (28.02.77) med 1.900.000 mark (FM nr 70/1993-94)

Ltm Bert Häggblom m.fl.: Om minskning av anslaget för färjhållningen (28.04.21) med 4.100.000 mark (FM nr 71/1993-94).

Ltm Jan Liljehage m.fl.: Om minskning av anslaget för övriga konsumtionsutgifter (28.08.29) vid trafikavdelningens verkstad med 75.000 mark (FM nr 72/1993-94).

Ltm Jan Liljehage m.fl.: Om minskning av anslaget för anskaffning av maskiner och inventarier (28.08.70) vid trafikavdelningens verkstad med 125.000 mark (FM nr 73/1993-94).

Ltm Bert Häggblom m.fl.: Om upptagande av 1.000.000 mark (28.18.21) för understöd för utvecklande av kollektivtrafiken (FM nr 74/1992-93).

Ltm Jan Liljehage m.fl.: Om minskning av anslaget för ränteutgifter (29.01.90) med 2.000.000 mark (FM nr 75/1993-94).

Ltm Bert Häggblom m.fl.: Om upptagande av 300.000 mark (12.23.09) som tillägg till inkomster från motorfordonsbyrån (FM nr 76/1993-94).

Ltm Jan Liljehage m.fl.: Om upptagande av 50.000 mark (12.26.03) som tillägg till Ålands lyceums inkomster (FM nr 77/1993-94).

Ltm Jan Liljehage m.fl.: Om upptagande av 50.000 mark (12.26.07) som tillägg till Ålands yrkesskolas inkomster (FM nr 78/1993-94).

Utskottet har i ärendet hört lantrådet Ragnar Erlandsson, vice lantrådet Harriet Lindeman, landskapsstyrelseledamöterna Anders Eriksson, Karl-Göran Eriksson, Roger Nordlund och Lasse Wiklöf, finanschefen Dan. E Eriksson, bostadslåneinspektören Björn Karlsson, verksamhetsledaren Olof Karlsson vid Ålands fiskarförbund och t.f. kanslichefen Peter Lindbäck.

I samband med budgetbehandlingen företog finansutskottet vidare en studieresa till J P Bank i Stockholm där utskottet sammanträffade med VVD Kent Janér. Avsikten med studiebesöket var att kunna få en uppfattning om statsskuldsproblematiken och den ekonomiska situationen i omkringliggande regioner.

Utskottet har till sitt förfogande haft de olika förvaltningsenheternas budgetyrkanden som utgör grund vid utarbetandet av landskapsstyrelsens framställning.

I ärendets avgörande behandling deltog ordföranden Magnus Lundberg, vice ordföranden Tuominen samt ledamöterna Bengtz, Gunnar Lundberg och Sjölund.

Vice ordföranden Tuominen, ledamöterna Gunnar Lundberg och Sjölund har lämnat

reservationer till betänkandet.

UTSKOTTETS FÖRSLAG

Med hänvisning till det anförda föreslår utskottet

att lagtinget godkänner landskapsstyrelsens förslag till budget för år 1994 med följande ändringar och bemyndigar landskapsstyrelsen att uppta för årsstatens genomförande erforderliga lån.

INKOMSTER

	Landskaps-styrelsens förslag	Finans-utskottets förslag
Avdelning 14.		
14. **FINANSIERINGSINKOMSTER**	**689.551.000**	**688.349.000**
01. AVRÄKNINGS- OCH FINANSIERINGSINKOMSTER	689.551.000	688.349.000
06. Finansieringslån	29.941.000	31.239.000
07. Kommunernas deltagande i hälso- och sjukvården	56.500.000	54.000.000
Inkomsternas totalbelopp	863.642.000	862.440.000

UTGIFTER

Huvudtitel 26		
26. **UTBILDNINGSAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE**	**148.545.000**	**147.343.000**
07.ÅLANDS YRKESSKOLA	12.085.000	11.883.000

01. Avlöningar (F)	8.031.000	7.829.000
18. ÅLANDS KURSINSTITUT	4.394.000	3.394.000
19. Av landskapslagen om läroavtal föranledda utgifter (F)	1.000.000	-
Utgifternas totalbelopp	863.642.000	862.440.000

Utskottet föreslår vidare att lagtinget förkastar finansmotionerna nr 1-78/1993-94.

Mariehamn den 9 december 1993

Ordförande Magnus Lundberg

Sekreterare Janina Groop

RESERVATION

Jag har som den enda i utskottet stött regeringen Erlandssons förslag till budget för år 1994. Jag har därför inte heller kunnat omfatta utskottsmajoritetens ospecificerade inbesparingskrav på 15.000.000 mark.

På grund av sjukdom kommer motiveringarna till mina ställningstaganden att kunna presenteras vid ärendets enda behandling nästa vecka.

Mariehamn den 16 december 1993

Pekka Tuominen

Pekka Tuominen

R E S E R V A T I O N

Undertecknad fogar härmed följande reservation till finansutskottets betänkande nr 3/1993-94 över landskapstyrelsens framställning nr 3/1993-94 med förslag till budget för landskapet Åland år 1994:

28 Ht 04. SKÄRGÅRDSTRAFIKEN

Finansutskottets majoritets skrivning i andra stycket under kapitelmotiveringen kan inte omfattas av undertecknad.

Såsom framgår av betänkandet "understöder utskottet landskapsstyrelsens förslag om att delegera ett visst resultatansvar åt de personalgrupper som arbetar inom landskapets färjtrafik." Det framgår inte av landskapsstyrelsens betänkande att man skulle ha för avsikt att delegera något resultatansvar på de ombordanställda. Landskapsstyrelsen skriver i sitt betänkande att "de ämnar decentralisera det operativa beslutsfattandet vad gäller fartygens drift och underhåll". Detta innebär inte att man har haft för avsikt att delegera ett "resultatansvar".

Oaktat denna oriktighet är jag högst tveksam till huruvida landskapsstyrelsen har laglig möjlighet att delegera ett dylikt resultatansvar.

Utskottsmajoriteten skriver vidare att syftet i första hand med en delegering av resultatansvaret till ombordpersonalen är att TRYGGA de nuvarande personalgruppernas anställning. Undertecknad finner inget skäl att speciellt trygga anställningsförhållandet för de ombordanställda på skärgårdsfärjorna i förhållande till andra anställda i landskapsförvaltningen. Med hänvisning till det ovan nämnda föreslår undertecknad att det andra stycket i betänkandet strykes och ersättes med följande skrivning.

Ändring av motiveringen:

I syfte att uppnå inbesparingar i utgifterna för skärgårdstrafikens upprätthållande kommer under året ytterligare ett antal skärgårdsfärjor att konkurrensutsättas genom anbudsförfarande på ett liknande sätt som är fallet avseende ms Grisslan.

Mariehamn den 15 december 1993.

Gunnar Lundberg

RESERVATION

Undertecknad fogar härmed följande reservation till finansutskottets betänkande nr 3 1993-94.

Finansutskottets majoritet gått in för besparingsåtgärder i form av att uppdra åt landskapsstyrelsen att skära ner finansieringslånen till högst 15.000.000 mark under 1994.
Undertecknad anser, att det sätt på vilket utskottsmajoriteten behandlat frågan inte är bra. När beslutet fattades om sparbetinget, som uppgår drygt 16 mmk, borde man samtidigt ha gjort nedskärningar i budgetförslaget till motsvarande belopp. Som beslutet nu är utformat, innebär det en stor osäkerhet om vilka anslag som kommer att finnas kvar, och vilka som kommer att beröras av nedskärningar. I praktiken innebär beslutet alltså att en del av budgeten lämnas ofinansierad. Enligt min uppfattning är detta inte en korrekt budgetering, eftersom konsekvenserna inte är överblickbara för lagtinget när det nu behandlar budgeten.
En uppenbar risk är, att de redan nu alltför knappa investeringsmedlen ytterligare reduceras, med följd att sysselsättningsläget försämras ännu mera. I dagens lågkonjunktur är detta bakvänd finanspolitik. I stället borde utskottets majoritet varit med om att diskutera besparingar, genom vilka man kunde skapa ett utrymme för offensiva investeringar, som skulle skapa sysselsättning och som på sikt kunde ge kostnadsinbesparingar i budgeten. Ett exempel är satsning på kortrutt i skärgårdstrafiken.

Landskapsstyrelsen har i budgetförslaget dragit bort en summa om ca. 4% från avlöningsmomenten, med hänvisning till att avsikten är att spara genom att semesterpremien slopas i avtalsförhandlingarna. Förfarandet är enligt min uppfattning att föregå kollektivavtalsförhandlingarna på ett spekulativt sätt. All sannolikhet talar för att hela 4%:s inbesparingen inte kan ske via sesmesterpremien. Andra åtgärder kan då bli permitteringar eller avskedanden. Det försämrar också sysselsättningsläget.

En detalj i budgetförslaget handlar om de studiesociala förmånerna vid Ålands Hotell- och restaurangskola. Där tas bostadsstödet bort för en del elever, därför att skolan är tvungen att spara. Sådana punktbesparingar inom det studiesociala systemet kan lätt leda till ett lapptäcke av förmåner, som gör att eleverna behandlas ojämlikt inte bara mellan olika skolor, utan till och med inom samma skola. Det vore skäl för landskapsstyrelsen att se till, att de studiesociala systemen utvecklas så likvärdigt som möjligt med hänsyn till en jämlik

behandling av alla studerande på gymnasialstadiet.

Räntan på lån från penningautomatmedel har länge legat på 6,5%. Under de senaste åren med högt ränteläge har dessa lån varit förmånliga. Nu när marknadsräntorna sjunkit t.o.m. under 6 % för den vanligaste referensräntan 3 månaders helibor, och grundräntan ligger på 5,5%, vore det skäl för landskapsstyrelsen att överväga en sänkning av PAF-lånen. En sänkning av den räntan skulle underlätta för dem som planerar investeringar med hjälp av sådana lån.

Statsbudgeten har genomgått strukturella förändringar under de senaste åren. Bland annat har fonderingarna utanför statsbudgeten ökat. I anledning därav har liberalerna lämnat en finansmotion rörande pensionsfonden och den framtida pensionsfinansieringen för landskapets anställda. Mot den bakgrunden bör landskapsstyrelsen inleda underhandlingar med riksmyndigheterna om de effekter de strukturella förändringarna i statsbudgeten kan tänkas ha på avräkningsgrunden för Åland. Det är högst sannolikt att effekterna är sådana, att det finns skäl att höja procenten 0,45.

23.07.60 Främjande av rundradioverksamhet (R)

Föreslås tillägg till motiveringen:
Av anslaget reserveras 7.600.000 mark till ersättning till Rundradiobolaget under år 1994.
Motivering:
För att uppnå stabilitet i utbudet av radio- och TV-program på Åland behövs en långsiktighet i verksamheten. Därför måste en tillräckligt stor minimisumma anslås för Rundradiobolagets ersättning.

25.09.50 Understöd för ideell verksamhet

Föreslås att av medlen under momentet avdelas 200.000 mark för stödjande av cancersjuka.
Med hänvisning till ltm Sune Erikssons finansmotion nr 1/1993-94 föreslås en motivering med innebörden att 200.000 mark anslås för stödjande av cancersjuka.
Motivering:
Det tidigare anslaget under moment 25.09.51 för stödjande av cancersjuka har utan motivering strukits ur budgeten. Behovet av stöd för dryga rese- och andra behandlingskostnader kvarstår, varför medel bör anslås för ändamålet.

26.29.75 Magasinsbyggnad i Bomarsund
(+1.000.000 mark)
Med hänvisning till ltm Nordmans finansmotion nr 2/1993-94 föreslås ett nytt moment med ett anslag om 1.000.000 mark.
Motivering:
Enligt delgeneralplanen för Bomarsunds fästningsområde avses att rekonstruera tre magasinsbyggnader enligt gamla ritningar. Det finns ett uppenbart behov av en ny cafébyggnad på området i stället för det nedslitna Café Grenadjären. Därför föreslås ett anslag för att påbörja projektet.

27.02.51 Semesterpenning för småföretagare (F)
(+150.000 mark)
Med hänvisning till att Näringsutskottet föreslår att lagen om semesterpenning för småföretagare inte skall slopas, föreslås att anslaget tas in i budgeten på nytt med samma summa som innevarande år.

27.20.22 Fiskeriundersökningar
(+50.000 mark)
Föreslås en höjning av anslaget med 50.000 mark för att möjliggöra landskapets deltagande i en flödesmodell som utvärdering av fiskodlingens betydelse som belastningskälla.
Motivering:
Fiskodlingen är i dag en av de viktigaste näringarna i våra skärgårdsområden. En livlig debatt har försiggått om dess belastning på vattenmiljön. För att öka kunskapen om de verkliga förhållandena behöver ytterligare forskning göras. Vid Uppsala universitet påbörjas ett nytt projekt, som kunde vara intressant för åländska förhållanden. Därför föreslås dels att landkspasstyrelsen närmare bör bekanta sig med detta projekt för att utvärdera dess värde för Åland, dels ett anslag om 50.000 mark för att kunna vara med och delfinansiera kostnaderna för forskningen på Åland.

27.25.40 Turismens främjande (R)
Förslag till motivering:
Med hänvisning till ltm Sjölunds finansmotion nr 6/1993-94 förslås följande motivering:
Av anslaget reserveras 20.000 mark för en utredning om särskilda stödsatsningar i skärgården.

27.30.21 Miljöundersökningar och utredningar
(+50.000 mark)
Med hänvisning till ltm Sune Erikssons finansmotion nr 5/1993-94 föreslås en höjning av anslaget för informations- och planeringsarbete för att lägga grunden till lokala Agenda 21 handlingsprogram.

28.02.77 Vägbyggnads- och vägförbättringsarbeten (R)
(+1.500.000 mark)
Med hänvisning till ltm Nordmans finansmotion nr 3/1993-94 föreslås en höjning av anslaget med 1.500.000 mark för att återuppta vägbyggnadsarbetet Torsholma - Lilla Hummelholm.
Motivering:
En utbyggnad av vägförbindelse mellan Torsholma och Lilla Hummelholm skulle vara en etapp på vägen mot kortruttsystem i skärgårdstrafiken. På sikt är denna typ av investeringar kostnadsbesparande, vilket alltså skulle minska det s.k. budgetslitaget.

28.02.77 Väggbyggnads- och vägförbättringsarbeten (R)
(+1.500.000 mark)
Med hänvisning till ltm Abrahamssons finansmotion nr 4/1993-94 föreslås en höjning av anslaget med 1.500.000 mark för utbyggnad av väg- och färjlinjen Sandö - Simskäla.
Motivering:
Enligt kalkyler som gjorts, visar det sig att denna investering betalar sig själv på 3-4 år, varefter investeringen genererar kostnadsinbesparing.

Mariehamn den 16.12. 1993

Folke Sjölund